

Konference om Frivillige bisiddere til psykisk sårbare

Baggrund og formål
Program
Cases
Tilmeldingsblanket

Onsdag den 30. september 2015 kl. 12.30-16.00

PTU - Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkeskadede
Fjeldhammervej 8
2610 Rødovre

Arrangeret af Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet

Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet er en uafhængig tænketank og NGO, der er stiftet i 2009 af en kreds af personer med viden om beskæftigelses- og handicappolitik, social- og sundhedspolitik, behandlings- og socialpsykiatri samt virksomhedsledelse og kommunikation. Formålet er at udvikle og formidle viden, skabe debat, påvirke beslutningstagere samt tage initiativer, der fremmer ligestilling, ligeværdig behandling og rehabilitering af mennesker med psykosociale handicap på arbejdsmarkedet. Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet fokuserer udelukkende på relationen mellem psykisk sårbare og arbejdsmarkedet og er godkendt af Beskæftigelsesministeriet samt Social- og Indenrigsministeriet som høringsberettiget.

Ligestilling, ligeværdighed, rehabilitering

Behov for mere viden om frivillige bisiddere og deres betydning for psykisk sårbare

Ifølge forvaltningslovens § 8 kan en borger, der er part i en sag, lade sig repræsentere eller bistå af andre på ethvert tidspunkt af sagens behandling.

Der er ikke tal for, hvor mange der fungerer som frivillige bisiddere, hvor tit og i hvilken sammenhæng det sker. Det vides heller ikke, hvilken effekt det har at benytte en bisidder.

Flere handicaporganisationer har imidlertid givet udtryk for, at der er stigende efterspørgsel på frivillige bisiddere, der vejleder og støtter ikke mindst psykisk sårbare i forbindelse med kontakt til offentlige myndigheder, herunder jobcentrene.

Kommunerne oplever ligeledes øgede behov hos mange borgere for at få rådgivning og hjælp. Behovet skyldes angiveligt økonomisk krise og en stadig mere omfangsrig og kompliceret lovgivning.

Udviklingen rejser flere spørgsmål:

1. Hvem er frivillige bisiddere, hvorfor er de bisiddere, hvad kan de, har de nogle personlige egenskaber, der gør dem særligt velegnede til at være bisiddere?
2. Hvordan oplever borgere, der bruger frivillige bisiddere, samt jobkonsulenter, sagsbehandlere og bisiddere selv rollen og dens effekt?
3. Hvad kendetegner relationen mellem en jobkonsulent eller sagsbehandler og en frivillig bisidder?
4. Hvordan finder borgerne ud af, hvem de vil bruge som bisidder?

Det er ikke entydigt, hvad det vil sige at være frivillig bisidder. Der er altså behov for at præcisere, hvad rollen indebærer, og hvilke kompetencer der er brug for.

Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet har derfor fået økonomisk støtte fra Satspuljen til at undersøge, hvilke erfaringer psykisk sårbare, foreninger, frivilligcentre og jobcentre har med frivillige bisiddere, hvad det vil sige at være frivillig bisidder, hvilke kompetencer det kræver, og om der er behov for forbedringer.

Målet er at anvise, hvad der skal til for at opnå en god dialog mellem psykisk sårbare og jobcentrene.

Formålet med konferencen

Konferencen har to formål:

- At præsentere og diskutere observationer, tendenser og resultater fra undersøgelsen med en kreds af interessenter, som har erfaring med frivillige bisiddere.
- At give inspiration til at udbrede og forankre undersøgelsens resultater og anbefalinger.

Program

Kl. 12.30: Indskrivning og sandwiches

Kl. 13.00: Velkomst ved formanden for Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet

John Højlund Olsen byder velkommen til konferencen og begrundet, hvorfor Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet har taget initiativ til undersøgelsen om frivillige bisiddere til psykisk sårbare.

Kl. 13.05: Præsentation af undersøgelsen "Bisiddere til psykisk sårbare - En kortlægning af frivillige bisiddere"

Søren Carøe belyser formålet med og hovedlinjerne i undersøgelsen. Han fremlægger observationer og tendenser i interviewene med frivillige bisiddere, psykisk sårbare borgere, foreninger, jobcentre og frivilligcentre og redegør for resultatet af en spørgeskemaundersøgelse, hvor målgruppen har været samtlige jobcentre, frivilligcentre og foreninger for psykisk sårbare.

Kl. 13.30: Hvad kan en kompetent bisidder?

Sekretariatsleder i Landsforeningen af Fleks- og Skånejobbere (LAFS), *Hanne Rasmussen*, belyser, hvilke kompetencer en frivillig bisidder skal have for at kunne støtte en psykisk sårbar borger optimalt i forbindelse med møder i jobcentret. Hun giver endvidere sit bud på, hvordan en kompetent bisidder kan medvirke til at fremme en god dialog mellem borger og myndighed og redegør endelig for, hvilke forudsætninger der skal være til stede, for at en frivillig bisidder kan være til gavn for såvel borger som myndighed.

Kl. 14.00: Erfaringer med frivillige bisiddere - tre cases

- Borgeren - *Camilla Elisabeth Corbett*
- Jobkonsulenten - *Allan Friis Olsen*, Københavns Erhvervshus
- Bisidderen - *Merete Hornecker*, LAFS

Kl. 14.30: Opsamling og perspektiver

Kl. 14.45: Pause med forfriskninger

**Kl. 15.00: Paneldebat:
Frivillige bisiddere - forudsætninger, forventninger, perspektiver**

Søren Carøe lægger op til debat om bisidderrollen og relationen mellem frivillige bisiddere, borgere og myndigheder med deltagere, indledere og et panel bestående af:

- Formand for erhvervs- og beskæftigelsesudvalget i Lyngby-Taarbæk Kommune, *Anne Jeremiassen*
- Advokat og bisidder *Mark Wriedt*, Sirius Advokater
- Frivillig bisidder *Poul Vinholt*, SIND

Kl. 15.45: Afrunding og tak for i dag

Bestyrelsesmedlem i Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet *Ole Pass* sammenfatter debatten og afrunder konferencen.

Ligestilling, ligeværdighed, rehabilitering

Tre cases

To borgeres beretninger og erfaringer

- Jeg kunne slet ikke komme igennem med noget som helst. Der var ingen på jobcentret, der ville høre på, hvad jeg mente, jeg kunne, og hvad jeg havde brug for.

PL er langtidssygemeldt. Efter fyring på grund af stress og på trods af dobbelt uddannelse, eksamen fra Danmarks Biblioteksskole og social- og sundhedsassistent, har PL svært ved at vende tilbage til arbejdsmarkedet. PL har i hele sit voksenliv lidt af depressioner og har tit angstanfald. I perioder har PL været indlagt på psykiatrisk afdeling. Hun har været i medicinsk behandling siden 2002. Hun er 49 år. Til de sidste møder med jobcentret har PL haft flere frivillige bisiddere med, som hun kom i kontakt med blandt andet gennem Angstforeningen.

- Jeg ser jo ikke helt faldefærdig ud, så i sagsbehandlerens øjne var jeg bare én, der skulle tage sig lidt sammen. Men han satte sig ikke ind i, hvem jeg er. Han havde ikke interesse i det, han ville bare have mig ud.

PL har været glad for at have en bisidder med til møderne. Bisidderne har skabt en højere grad af troværdighed og respekt om hendes situation og behov. De har skærmet af, og de har grebet ind. Men PL har også fået at vide af jobcentret, at hun ikke behøver at have bisidder med til alle møderne. "Vi skal jo bare snakke", siger sagsbehandleren. Men PL har alligevel haft en bisidder med til alle møder.

- Det er nødvendigt at have en bisidder med, fortæller PL. Hun er sikker på, at der er mange, der vil have rigtig meget glæde af at have en bisidder med.

Det er en anden borger, der også har stået uden for arbejdsmarkedet i nogle år, enig i. DN har i de sidste to år brugt sin mand som bisidder. Det har fungeret godt. Både fordi han kendte DN's sygehistorie indgående fra hverdagen og fra samtaler med hendes psykiater. Han har derfor kunnet bidrage med større viden i samtalerne på jobcentret.

- For mig har det betydet meget, at jeg har haft en person med, som har troet på mig, som har støttet mig, og som har fremført mine synspunkter, når jeg selv brød sammen i gråd. Det har givet mig tryghed.

Men DN lægger også vægt på, at det i hendes tilfælde har været nyttigt, at hun og ægtefællen sammen har kunnet forberede sig hjemme i ro og mag og følge op på samtalerne med sagsbehandleren. Og så har DN været glad for, at det var den samme bisidder, hun kunne have med til alle møderne.

- Hvis jeg ikke havde haft min mand med til møderne, ville han have troet, det var løgn, hvad jeg fortalte om oplevelserne i jobcentret. Det har gavnet vores ægteskab.

Både PL og DN lægger vægt på, at en god bisidder først og fremmest skal have menneskekundskab, skal have empati, ligesom det ikke gør noget, hvis vedkommende også har et godt kendskab til psykiatriske diagnoser, og hvad de betyder for psykisk sårbare reaktionsmønstre. Kendskab til lovgivning og strengt socialfaglige kompetencer kommer i anden række, selv om det også er vigtigt. Og så skal en god bisidder have en vis autoritet, skal kunne gribe ind i samtalen og skære igennem. Være på den psykisk sårbare side og kunne bevare roen. Begge anbefaler, at de foreninger og organisationer, der har et bisiddertilbud, kræver, at bisidderne skal gennemgå et kursus, før de slippes løs på psykisk sårbare borgere.

Af en frivillig bisidders erfaringer

CS har arbejdet 35 år som jurist i det offentlige. Nu er han 62 år og pensionist. Siden 2008 har han arbejdet som frivillig bisidder og bisidderkoordinator i en mellemstor by i Jylland.

- Vi havde store problemer i starten med, at sagsbehandlerne opfattede os som en klods om benet. At vi var fjender. Men det har efterhånden hjulpet, at jeg har besøgt mange af kommunens sagsbehandlere for at forklare, hvordan frivillige bisiddere kan være med til at gøre mødet mellem borgere og myndighed bedre. Nu er det langsomt ved at gå op for kommunen, at vi faktisk er en gevinst. Vi kan dæmpe spændingsniveauet, og vi kan bidrage til, at møderne bliver mere fokuserede.

CS lægger vægt på, at frivillige bisiddere er klædt ordentligt på til opgaven. Folk, der ønsker at arbejde frivilligt som bisiddere, skal derfor gennemgå et obligatorisk kursus, der fortæller noget om tavshedspligt, sociallovgivning og det faggrundlag, man kommer til at arbejde indenfor. Som for eksempel psykisk sårbare. Men man skal passe på, at det ikke bliver for professionelt. CS siger:

- Vi er jo ikke sagsbehandler nummer to. Det handler mere om, at vi med almindeligt, godt kendskab til samfundets opbygning er i stand til at koncentrere os om det væsentlige frem for at løse det problem, som det dybest set er kommunens opgave at løse.

At være frivillig bisidder handler derfor ikke om "at finde fem fejl i sagsbehandlingen", men om at kunne overskue en sag og kunne oversætte et meget fagligt, indforstået sprog til noget, som borgeren kan forstå.

- *Det er jo typisk for de fleste af dem, der har brug for en frivillig bisidder, at det er mennesker, der i et besværligt liv med mange nederlag og afmagt både har mistet overblikket over tilværelsen og tilliden til systemet. De oplever kommunen som en fjende.*

Som frivillig bisidder skal man have dyb respekt for den enkelte borger, men man må ikke blive part i sagen. Derfor er det også vigtigt, at bisidderen ikke står borgeren nær. Så bliver det for intimt, og man bliver inhabil.

- *Man skal have de nøgterne briller på samtidig med, at man oprigtigt kerer sig om at hjælpe borgeren i den aktuelle sag. Og gerne ved hjælp af den faglighed, man bringer med sig fra sit eget professionelle liv, siger CS, der understreger, at planlægning af et bisidderforløb er en forudsætning for et godt resultat.*

- *Hos os foregår det sådan, at Frivillighuset får den første kontakt med borgeren, der ønsker hjælp af en bisidder. Frivillighuset sender en mail til bisidderkoordinatoren, der finder den bisidder, som egner sig bedst til den pågældende borger. Bisidderen og borgeren mødes så et neutralt sted, som regel i Frivillighuset, for at aftale forløbet og lave en lille huskeseddel på, hvad der er vigtigt at få sagt, og hvilken taktik man sammen vil bruge for at undgå, at borgeren går i sort, og mødet med kommunen går i opløsning.*

Perspektiver fra sagsbehandlere

- *Nogle psykisk sårbare har en uhensigtsmæssig symbiose med mor, som er utrolig svær at bryde, når det lige netop er hende, de har med som bisidder. Som jeg ser rollen som bisidder, drejer det sig om at være lyttende, at bisidderen sætter sig selv til side, holder tungen lige i munden og lader den unge gå vejen. Efter mødet kan bisidderen så være sparringspartner for den unge. Hvad var det, der blev sagt, hvor er vi henne nu, hvordan kan vi følge op?*

RT er rådgiver og jobkonsulent i en specialenhed i en stor provinsby. Ligesom kollegaen SS fra en større kommune i Københavns omegn understreger hun, at man som bisidder ikke skal have en dagsorden på nogens vegne. Man skal være nysgerrig og åben. Stille spørgsmål og bede om at få en forklaring igen, hvis man ikke har forstået det. Man skal give rum til den unge, til borgeren, men passe på ikke at overtage samtalen.

Både RT og SS har stor erfaring med pårørende som frivillige bisiddere. Og det er hovedsagligt gode erfaringer. SS fortæller:

- *Jeg synes ikke, jeg har oplevet nogen ulemper decideret. Der kan selvfølgelig godt være nogle uenigheder om, hvordan man skal gribe tingene an. Men med en pårørende som bisidder kommer der ofte flere ting frem i lyset. Det støtter både os og borgeren. Det er måske især godt i starten, hvor borgeren kan have brug for at føle sig tryk. Fordelen for os er helt klart, at der kommer et andet menneske, som borgeren har tillid til, og som kan hjælpe os med at få den pågældende til at forstå, hvad det er, vi vil. Når det fungerer bedst, er det typisk, når vi får borgerens netværk i spil.*

I SS's kommune har man ikke en fast procedure for, hvordan man gør borgerne opmærksomme på, at de har ret til at tage en bisidder med til møderne med kommunen.

- *Jeg tror ikke, der er ret mange unge, som ved, at de har ret til en bisidder. Det er kun, hvis vi fornemmer, at borgeren er meget usikker, at vi kunne finde på at sige, at vedkommende er velkommen til at tage en bisidder med. Jeg ved ikke, om det kunne være relevant at sige det ved den første visitationssamtale - det kan godt blive sådan lidt for meget med, at man nu også skal huske at sige sådan og sådan.*

SS synes ikke, det skal være et krav, at frivillige bisiddere skal på kursus, inden de får lov til at praktisere.

- *Jeg kan godt se fornuften i det, men jeg synes, det kan blive for omstændeligt, hvis man som bisidder skal have en uddannelse. Og det er ikke, fordi jeg er bange for, at de så skaber problemer - i forbindelse med lovgivning for eksempel - sådan i stil med, "at det kan I bare ikke" eller "hvorfor kan man ikke det?"*

RT udtrykker det således:

- *Jeg tror, man skal passe på med, at bisidderen bliver for skolet. Som bisidder skal man være der med sin person. Man skal forstå, at det ikke er én selv, det drejer sig om, men om at støtte borgeren, så vedkommende bagefter kan følge op.*

RT tilføjer:

- *Måske er det omvendt, at det er os, der skal på kursus, så vi kan lære, hvordan vi skal agere, når der er en bisidder med. Sådan at vi er i stand til at få et godt samarbejde, for det er jo det, det handler om.*

Tilmelding til konferencen

Frivillige bisiddere til psykisk sårbare

Dato og tid: Onsdag den 30. september 2015 kl. 12.30-16.00

Sted: PTU - Landsforeningen af Polio-, Trafik- og Ulykkesskadede
Fjeldhammervej 8
2610 Rødovre
Tlf.: 36 73 90 00

Gebyr: Det er gratis at deltage i konferencen.

Tilmeldingsfrist: Onsdag den 16. september 2015

Jeg tilmelder mig herved konferencen om Frivillige bisiddere til psykisk sårbare

Navn:

Virksomhed/institution:

Adresse:

Postnr. og by:

Telefon:

Mail:

Dato:

Tilmeldingen mailes **senest onsdag den 16. september 2015** til:

Rådet for Psykisk Sårbare på Arbejdsmarkedet

Vallerødvej 23
2960 Rungsted Kyst
Tlf.: 28 11 00 20
Mail: info@rflam.org
Hjemmeside: www.rflam.org

Ligestilling, ligeværdighed, rehabilitering